

Innspill til nytt globalt rammeverk for naturen under konvensjonen om biologisk mangfold

Oslo, 26. januar 2020

ForUM for utvikling og Miljø, et nettverk av over 50 norske sivilsamfunnsorganisasjoner, takker for muligheten til å gi innspill til Norges arbeid med en ny global naturavtale under biomangfoldkonvensjonen (CBD).

Det er under ett år igjen til en ny global avtale for natur skal være fremforhandlet, og ForUM mener Norge kan og bør spille en viktig rolle gjennom å ta lederskap i forhandlingsprosessen. En viktig del av en slik rolle vil være å arbeide for å styrke ambisjonsnivået og ansvarliggjøre konvensjonens medlemmer når det gjelder ambisjonsnivået og oppfølgingen. Derfor ser vi positivt på Norges signaler om å ville ta del i en høyambisjonsgruppe, og ser fram til å se sammensetningen av denne og resultatet av gruppens engasjement for hvilke mål og gjennomføringsmekanismer som blir vedtatt.

IPCCs spesialrapport om land fra 2019 påpeker også hvordan naturlige økosystemer spiller en nøkkelrolle for hva som skjer med klimaet. Om vi skal klare å reversere de negative trendene for tap av naturmangfold, oppfylle FNs bærekraftsmål og klimamål må vi få på plass et nytt og styrket rammeverk for å ivareta naturen og ressursgrunlaget.

Ifølge Naturpanelet (IPBES) er ødeleggelse (degradering) av natur det miljøproblemet som påvirker flest mennesker på kloden i dag - over 3 milliarder. Hvis vi skal klare å møte den naturkrisen verden står overfor må vi ta inn over oss alvoret, og en viktig del av det er å slå fast at Aichimålene må være gulvet når vi nå skal forhandle fram en ny avtale.

Aichimålene var ambisiøse og gode, og vi er ikke i mål, men det kan ikke være et argument for å være mindre ambisiøse nå. De siste årene har gjort det stadig mer tydelig at vi er avhengige av langt større politisk innsats og betydelig økt finansiering for å intensivere dette arbeidet. Her vil en god implementeringsmekanisme som ansvarliggjør alle parter være avgjørende. Der forventer vi å se et Norge som er tydelig, og motarbeider eventuelle forsøk på unnslippelsesstrategier. Her vil det være særlig viktig å sikre at nasjonale bidrag ikke blir frivillige, men forpliktelser landene blir holdt ansvarlige for.

I tillegg må blir det stadig viktigere å knytte sammen intensjoner og vedtak knyttes sammen på tvers av FN-konvensjoner og relaterte avtaler slik at disse drar i samme retning. Prosessen som går nå må ses i sammenheng med blant annet FNs generalforsamling i New York i september, og FNs miljøforsamling neste år, der Norge har presidentskapet.

Proessen frem mot en ny global avtale for natur i 2020

Verdens land kommer ikke til å klare å stoppe tapet av naturmangfold innen 2020, selv om dette er vedtatt som hovedmålet for den strategiske planen til CBD for perioden 2010-2020. Her til lands har den nåværende norske handlingsplanen for naturmangfold tatt flere steg i riktig retning for å nå Aichimålene, men oppfølgingen av innholdet i handlingsplanen har ikke blitt høyt nok prioritert. Blant annet ligger vi langt etter i arbeidet med å gi sterkere beskyttelse til et større antall prioriterte arter og utvalgte naturtyper. I utgangspunktet har Aichimålene vært godt formulerte og har hatt stort potensial for å stoppe tapet av natur, men nasjonale myndigheter har ikke prioritert implementering, og dette har blitt en flaskehals som har forverret situasjonen for naturmangfoldet.

På verdensbasis har det vært spesielt dårlig fremdrift på mål 3 (miljøskadelige subsidier), mål 5 (tap av naturområder) og mål 10 (press på sårbare økosystemer). Norske myndigheter har en betydelig jobb å gjøre på hjemmebane når det gjelder å endre eller fjerne subsidieordninger

med negative miljøpåvirkninger (som tilskudd til hogst i bratt terreng, gjødsling av skog, eller leterefusjonsordningen), i tråd med Aichimål 3. Derfor er det positivt at Klima- og miljødepartementet har begynt å utrede miljøskadelige subsidier i Norge.

Det er avgjørende at bevaring av naturområder gjennomføres i tråd med rettighetene til urfolk og andre lokalsamfunn som er direkte avhengige av økosystemenes ressurser. Urfolks og lokalsamfunns kunnskap om naturmangfold og bærekraftig bruk av ressurser kan spille en nøkkelrolle i arbeidet for å etablere effektiv bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfold, og dette må anerkjennes i et nytt rammeverk for bevaring av naturmangfold etter 2020. Bevaring av naturmangfold handler om bevaring av det natur- og ressursgrunnlaget som global fattigdomsbekjempelse og utviklingsarbeid bygger på. Samtidig som dette har fått økt anerkjennelse, øker også presset på naturen kraftig. Vi vil advare mot at manglende måloppnåelse på sentrale Aichimål brukes som argument for å sette seg lavere ambisjoner i en ny periode. Et ønske om "realistiske mål" må innebære at det mobiliseres økte ressurser og legges økt press på landene for implementering, ikke at ambisjonene senkes.

ForUM oppfordrer Norge til å arbeide for et godt rammeverk for en ny global avtale for natur. I en slik prosess vil det være viktig å evaluere og dra lærdom av arbeidet med å utarbeide og gjennomføre Aichimålene for å øke sjansene for bedre implementering i neste periode. Det er viktig å sikre at sivilsamfunn og andre interessegrupper blir hørt i prosessen, og at utvikling av målsettinger og indikatorer må være faglig godt forankret.

Naturmangfold og klimaendringer

Naturmangfoldkrisen og klimakrisen er uløselig sammenknyttet, og tiltak som påvirker den ene har også konsekvenser for den andre. For det første er en rik og variert natur mer robust, og slik bedre i stand til å håndtere effekter av et endret klima. Dette gjelder både artenes og økosystemenes evne til å imøtekomme klimaendringer, men også naturens evne til å levere naturgoder/økosystemtjenester som flomdemping, vannrensing og skredsikring. For det andre handler det om at intakt natur den opprinnelige naturen er viktig for å ta opp og lagre karbon. Sett i lys av naturmangfoldets betydning for å både kunne møte klimaendringene, og bremse dem er det avgjørende at naturbaserte løsninger på klimakrisa ikke ender opp med å bli drivere for naturkrisa.

Intakt natur

En intakt natur er som nevnt et viktig karbonlager, og å beskytte intakt natur er i utgangspunktet ett av de letteste og rimeligste tiltakene for å få ned klimagassutslippene. Dette gjelder dog utslipp fra LULUCF-sektoren (land use, land use change and forestry), og naturens opptaksevne må aldri brukes som sovepute for å unngå å ta de nødvendige grepene for å redusere klimagassutslippene som skyldes vår bruk av fossile energibærere. Naturens evne til å fange og lagre karbon gjør at det er avgjørende å bevare den intakte naturen, eksempelvis skoger, våtmarker, naturenger og mangrover, av intakte skogslandskap (IFL - intact forest landscapes) og inngrepfri natur. Samtidig må det iverksettes et omfattende arbeid med å restaurere den opprinnelige naturen, både for å styrke naturmangfoldet, tilgangen på naturgoder, og karbonlagrene.

Sektorintegring og samarbeid

Naturen er vårt ressursgrunnlag, og miljøhensyn integrert i alle sektorer er avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold. Dette fordrer et oppdatert lovverk, et godt kunnskapsgrunnlag om naturverdier som må ligge til grunn for vedtak, styrket samarbeid mellom sektorene, og oppmerksomhet rundt betydningen av slike sektorhensyn. Både i sluttspurten for Aichimålene frem mot Kunming-møtet, og i et nytt rammeverk for naturmangfold etter 2020, må sektorintegring bli en prioritet.

Norge bør ta initiativ for å bedre synliggjøre hvilken betydning bevaring av naturmangfold spiller i arbeidet for å nå andre globale mål, som bærekraftsmålene og internasjonale klimamålsettinger. Naturpanelets rapport om landdegradering pekte på at det er umulig å nå

disse målene uten å reversere ødeleggelsen av natur. Samtidig må Norge feie for egen dør og sørge for at vi både oppfyller Aichi-målene innenlands, og at norsk virksomhet i andre land ikke fører til økt press på naturmangfoldet. Dette gjelder investeringer, direkte næringslivsengasjement eller bistand. Skal vi nå målene om å stanse tapet av naturmangfold, trengs det foregangsland som viser at det er mulig å gjennomføre målsettingene også i praktisk politikk.

Industri- og næringslivsinteresser med virksomhet som utnytter eller påvirker naturmangfold må i langt større grad enn i dag holdes ansvarlig for konsekvenser av sin virksomhet for naturmangfoldet, og mobiliseres i den globale kampen for å stanse tapet av naturmangfold. En rekke store, internasjonale selskaper har innført egen miljøpolitikk som sier de ikke skal bidra til tropisk avskoging, og dette kan tjene som eksempler for tilsvarende initiativ når det gjelder annet tap av naturmangfold.

Naturen har mye større verdi enn det som kan måles i penger, og dette må reflekteres også i arbeidet med sektorintegrering. Eksempelvis er det en klar sammenheng mellom tilgang på naturmangfold og helse. En global studie viser at bevaring av skog gir bedre ernæring og helse for barn i utviklingsland. Det derfor er det viktig å synliggjøre den økonomiske verdien av naturmangfold, og de enorme kostnadene vi kan risikere når naturmangfold og intakte økosystemer ødelegges. Naturpanelets rapport om landdegradering viser at tap av naturmangfold tilsvarer 10 prosent av verdensøkonomien, mens bevaring og restaurering av natur er samfunnsøkonomisk svært lønnsomt og vi får igjen 10 ganger sammenlignet med investeringskostnaden. Samtidig kan man ikke sette prislapp på alle de verdier naturen gir oss, og ikke-økonomiske verdier ved naturmangfold og intakt natur må gis tilstrekkelig plass og tyngde når et nytt globalt rammeverk skal fremforhandles.

Syntetisk biologi og gendrivere

Syntetisk biologi og gendrivere er et felt i stadig utvikling og det er viktig at man kommer videre i arbeidet med å vedta en operasjonell definisjon av syntetisk biologi, som også slår fast at denne definisjonen skal brukes i arbeidet under konvensjonen. Syntetisk biologi kan ha enorme konsekvenser for verdens økosystemer og konvensjonens tredelte formål. Det er derfor svært viktig at føre-var-prinsippet er sterkt førende.

Gendriverteknologi kan endre genetiske elementer (gendrivere) i hele populasjoner av insekter, planter, dyr og andre organismer på kort tid. Dette kan potensielt føre til utrydding av ville arter, og er i tillegg en trussel mot bærekraftig mat og landbruk. Selv om det er gjort med gode intensjoner, eksempelvis for å utrydde mygg som er bærere av farlige sykdommer, vil det kunne føre til store, irreversible inngrep i økosystemene som kan få utilsiktede konsekvenser for naturmangfoldet. Det ligger flere muligheter i gendrivere, men vi vet foreløpig lite om potensielle konsekvenser. Videre vil vi påpeke at det allerede finnes flere velprøvde og -dokumenterte metoder som kan møte flere av utfordringene gendrivere kan løse, med mindre risiko. ForUM ber Norge arbeide for et moratorium på utsettelse av gendrivere, men ønsker velkommen videre forskning på feltet innenfor trygge rammer.

ForUM foreslår at Norge arbeider for at følgende prinsipper legges til grunn i arbeidet for en ny naturavtale:

- Rettfærd for alle grupper og generasjoner, inkludert lik og rettfærdig tilgang til og fordeling av ressurser
- Naturbaserte løsninger på klimakrisa kan ikke gå på bekostning av naturmangfoldet
- Respekt for, ivaretagelse av, og oppfyllelse av menneskerettigheter
- Prosessen må være inkluderende og kunnskapsbasert
- Visjonen må være et økt ambisjonsnivå, der Aichimålene utgjør bunnlinja
- Føre-var-prinsippet og forurenser-betaler-prinsippet må integreres

- Et prinsipp basert på arealnøytralitet må integreres. For å unngå ødeleggelse av natur i forbindelse med beslutningstaking bør det innarbeides et hierarki av tiltak; unngå, avbøte, restaurere, kompensere.

Inkluder norsk sivilsamfunn bedre i arbeidet opp mot en ny naturavtale

Norsk sivilsamfunn ønsker å bidra til å skape oppmerksomhet rundt og engasjement for en sterk naturavtale gjennom å arbeide med og nå ut til ulike interessegrupper. Vi har et stort nettverk og kan bidra til å sette naturavtalen på agendaen. For å få en sterk avtale og sikre gjennomføringen av innholdet er det avgjørende med oppmerksomhet, forståelse og eierskap fra flest mulig interessegrupper i prosessen. Eierskap til naturavtalen hos beslutningstakere vil være et godt utgangspunkt for utarbeiding av en plan for nasjonal oppfølging.

ForUM foreslår følgende konkrete tiltak for å styrke involveringen av sivilsamfunn i arbeidet frem mot COP15 i Kunming:

- Sikre tilstrekkelige reisemidler til å delta på internasjonale møter i 2020
- Tilrettelegge for kommunikasjonsprosjekter fra sivilsamfunn for å skape oppmerksomhet og engasjement for en ny global naturavtale, og for resultatet i etterkant av partsmøtet
- Sikre delegasjonsplass til sivilsamfunn i alle aktuelle møter, på samme måte som har vært gjort for partsmøter under CBD tidligere
- Sikre ungdomsrepresentasjon i prosessen gjennom ungdomsdelegat etter modell av tilsvarende representasjon på blant annet klima.